

Tarih Okulu Dergisi (TOD)
Ağustos 2019
Yıl 12, Sayı XLI, ss. 926-942.

Journal of History School (JOHS)
August 2019
Year 12, Issue XLI, pp. 926-942.

DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh30262>

Makale Türü: Araştırma makalesi
Geliş Tarihi: 19.06.2019
Kabul Tarihi: 31.08.2019

ArticleType: Research article
Submitted: 19.06.2019
Accepted: 31.08.2019

Atıf Bilgisi / Reference Information

Nakiboğlu, S.H. (2019). Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrencilerinin Çağatay Türkçesi Ve Edebiyatına Yönelik Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi: Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma, *Journal of History School*, 41, 926-942..

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRENCİLERİNİN ÇAĞATAY TÜRKÇESİ VE EDEBİYATINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Sadi H. NAKİBOĞLU¹

Öz

Bu araştırma; Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı dersi almış son sınıf öğrencilerinin Çağatay Türkçesi ve Edebiyatına ilişkin bilgi düzeyleri incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Amaç doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı Bilgi Düzeyi Özdeğerlendirme Ölçeği, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Çağatay Türkçesi dersini almış 137 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 22.0 istatistik programı aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda; öğrencilerin iyi-yeterli düzeyde Çağatay Türkçesi ve Edebiyatına ilişkin bilgiye sahip oldukları saptanmıştır. Öğrenci işlerinden edinilen bilgilere göre öğrencilerin akademik not ortalamaları birinci dönem 76,20 ikinci dönem 82'dir. Çıkan sonuç öğretmenlerin değerlendirmeleri ile öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri açısından paralel, olup,

¹ Dr.Öğr.Üyesi,Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, s.nakiboglu@hotmail.com, ORCID.org/0000-0002-8782-4832,

Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrencilerinin Çağatay Türkçesi Ve Edebiyatına Yönelik Bilgi
Düzeylerinin İncelenmesi:
Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma

dersin amacına ulaştığının da göstergesidir. Araştırmada ayrıca öğrencilerin cinsiyetlerine ve yaşlarına göre Çağatay Türkçesi ve Edebiyatına yönelik bilgi düzeylerinde farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çağatayca, Çağatay Türkçesi, Çağatay Edebiyatı, Çağatayca Bilgisi, Çağatayca Bilgi Düzeyi

**Examination of the Knowledge Level of Turkish Language and Literature
Students in terms of Chagatai Turkish Language and Literature: A
Research on Ömer Halisdemir University Students**

ABSTRACT

This research study is conducted to investigate the level of knowledge of Chagatai Turkish Language and Chagatai Literature among the senior students who attended Chagatai Turkish and Literature courses in the Department of Turkish Language and Literature at Niğde Ömer Halisdemir University. Chagatai Turkish Language and Literature Knowledge Level Self-Assessment Scale, developed by the researcher for this purpose, is applied to 137 students who attended the Chagatai Turkish course in the Department of Turkish Language and Literature at Niğde Ömer Halisdemir University in the academic year of 2018-2019. The data obtained are evaluated by means of SPSS 22.0 statistical computer software. As a result of the research study, it is determined that students have a good-adequate knowledge level regarding Chagatai Turkish and Literature. According to the information obtained from the Department of Student Affairs, the average academic grades of the students are 76.20 and 82 in the first and the second semesters, respectively. The outcome complies with the evaluations of the instructors and the students' self-evaluation, and it is an indication that the course has fulfilled its objective. The study also finds no difference among the knowledge levels of the students in terms of Chagatai Turkish Language and Literature in accordance with their genders and ages.

Keywords: Chagatai, Chagatai Turkish, Chagatai Literature, Chagatai Knowledge, Chagatai Information Level

GİRİŞ

Türk dili ve edebiyatı bölümündeki öğrencilerin diğer fakülte bölümlerinde olduğu gibi, ders programları kapsamında verilen derslerden gereken kredileri alarak, sınıflarını geçmeleri ve okullarını bitirmeleri

beklenmektedir. Üniversitelerin ders programlarında zorunlu ve seçmeli dersler bulunmaktadır. Bu kapsamda Türk dili ve edebiyatı öğrencilerinin son sınıfta aldıkları seçmeli derslerden birisi Çağatay Türkçesidir. “Çağatay Türkçesi, Kuzey-Doğu Türkçesinin ikinci döneminin adı olup 15. yüzyılın başlarından 20. yüzyıl başlarına kadar olan dönemi kapsayan bir konuşma ve yazı dilidir” (Uçar, 2013, s.246). Dönem içerisinde meydana getirilen eserler zengin dil malzemesi açısından günümüzde yapılan Türk dili çalışmalarına kaynaklık etmektedir (Soydan, 2017, s.344).

Öğrencilerin Çağatay Türkçesi ve Edebiyatıyla ilgili bilgi sahibi olabilmeleri, derse katılımları, ders kitaplarını ve dersle ilgili farklı kaynaklardan araştırma yaparak bilgi edinmeleri ile gerçekleşebilmektedir. Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte farklı kaynaklardan bilgi edinilebilmektedir. İnternet ortamında farklı veri tabanları taranarak, üniversite kütüphanelerine ulaşılabilen, çok çeşitli yerli ve yabancı kaynaklara erişilmektedir. Ancak bilgi sahibi olmak için kaynaklara erişmek yeterli değil, bunları okumak ve pekiştirmek gereklidir.

Öğrencilerden aldıkları derslerle ilgili, temel bilgileri öğrenmeleri beklenmektedir. Dersle ilgili bu temel bilgileri öğrenip öğrenmedikleri ise, dersi veren eğitimci tarafından yapılan değerlendirmelerle ölçülmektedir. Değerlendirmenin sonucunda başarılı görülen öğrenciler, dersle ilgili bilgilerinin yeterli düzeyde olduğu varsayılarak, ilgili dersten geçmekte ve dersin kredisini tamamlamaktadırlar (Nakiboğlu, 2017, s.645).

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde; Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı ile ilgili gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında çok sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Türkiye'deki yapılan çalışmaların sayısı bakımından çokluğu dikkat çekici ve önemlidir. Bu çalışmaların çoğunluğu dehası ile Çağatay Türkçesine damgasını vuran Ali Şir Nevai üzerine yapılmıştır (Rahimi, 2014, s.1158). Ancak Çağatay Türkçesi ve Edebiyatına yönelik öğrencilerin bilgi düzeylerini incelemek için yapılan bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmada Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı dersi almış son sınıf öğrencilerinin Çağatay Türkçesi ve Edebiyatına ilişkin bilgi düzeyleri incelenmektedir.

Çağatay Türkçesi ve Önemi

Kuzey-Doğu Türkçesinin ikinci dönemi olarak bilinen Çağatay Türkçesi, Doğu Türklerinin 15. yüzyılın başlarından 20. yüzyılın başlarına kadar Orta Asya'da kullandıkları yazı dilini adıdır (Argunşah, 2013; Rahimi, 2018, s.70). Batı Türklüğünün sınırlarını çizen Karadeniz, Kafkaslar, Hazar Denizi ve Orta

Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrencilerinin Çağatay Türkçesi Ve Edebiyatına Yönelik Bilgi
Düzeylerinin İncelenmesi:
Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma

İran'ın kuzey ve doğusunda kalan ve Müslüman olan bütün kuzey ve doğu Türklüğü, 15. Yüzyıl'dan 20. yüzyılın başlarına kadar yazı dili olarak Türkoloji literatüründe Çağatay Türkçesi olarak geçen bu dili kullanmışlardır (Yıldırım, 2017, s. 26) Çağatay Türkçesi, Orta Asya'dan batıya göç edenlerden ziyade doğuda kalan Türk topluluklarının kullandıkları bir dil olduğu için Doğu Türkçesi olarak nitelendirilmiş, hatta Ali Sir Nevaî ile birlikte klâsik bir nitelik kazanmasından dolayı da “Nevaî dili” olarak bilinmektedir (Poyraz, 2011, s.404; Korkmaz, 2007, s.49). Çağatay Türkçesi için Türkler, Nevaî döneminden itibaren Türkçe”, “Türkî til” ve “Türk tili” terimlerini kullanmışlardır (Uçar, 2013, s.246).

Çağatay Türkçesinin dönemlerine ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Ancak genel itibariyle, Çağatay Türkçesi, Klasik Öncesi Dönem (15. Yüzyıl başları – 1465), Klasik Dönem (1465 – 1600), Klasik Sonrası Dönem (1600 – 20. Yüzyıl başı) olmak üzere üç dönemde incelenmektedir. “Çağatay”, Cengiz Han'ın ülkesini paylaştığı oğullarından biridir. Çağatay terimi, Cengiz Han'ın ikinci oğlu Çağatay'dan gelmektedir (Yıldırım, 2017: 26). Karahanlı ve Harezmi yazı dillerinin devamı niteliğinde olan Çağatay Türkçesi Ali Sir Nevaî döneminde klasik bir edebi dil durumuna gelmiştir (Ercilasun, 2010, s. 400). Etkisini yüzyıllar boyu sürdüren Çağatay Türkçesi, Orta Asya'daki Türk topluluklarında hem edebiyat, hem diplomasi hem de resmi yazı dili olarak 20. Yüzyılın başlarına kadar kullanılmıştır (Uçar, 2013, s.246). “Özbekistan'da, şehirlerin diyalektlerine dayanan Özbek edebi dili 1921'de Çağatay Türkçesinin yerini almıştır” (Eckmann, 1998, s. VII). Günümüzde Türkiye'de Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde seçmeli ders olarak okutulmaktadır.

Çağatay Türkçesi üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde; Çağatay Dili ve Edebiyatı; Çağatayca ve Çağatay Türkçesi terimlerini ve bu terimler çerçevesinde meydana gelen tartışmaları, Çağatay Türkçesinin dönemlerinin sınıflandırılarak Çağatay edebiyatı dilinin kaynaklarını, Çağatay Türkçesi ile ilgili farklı bilim insanlarının görüşlerini anlatarak aralarındaki farklı yaklaşımları açıklayan, çalışmaların karakteristik özellikleri, dönemleri temsil eden edebi yazarların bilim kişilikleri, Dönemleri temsil eden edebi yazarların yaşamlarını ve çalışmaları, Çağatay bilgisiyle ilgili ses bilgisini, Çağatay Türkçesinin biçim bilgisini (yapım ekleri, çekim ekleri, zarflar, edatlar, zamirler..), dönemler itibari ile metin çözümlemelerini veren orijinal metin çevirileri gösteren , kelime sözlüklerini açıklayan bir amaç yoğunluğunu içermektedir.

Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı Türk dili bilim disiplini içinde Türkoloji açısından oldukça önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Sebebi Çağatay Türkçesinin içinde yer aldığı Türk dilinin diğer disiplinlere göre daha karmaşık bir tarihsel geçmişe sahip olması ve bu bilim dalını temsil eden edebiyatların hepsinde uzmanlaşmada sıkıntı yaşamaları olmuştur. Bu sebeple Çağatay Türkçesi ve edebiyatında uzmanlaşan Türkoloji öğrencileri Çağatay ulusunda yaşayanların kullanmış oldukları dili ve kavramlarını Türk yazı dili anlamında daha kolay algılamaya çalışmışlardır. Çağatay Türkçesi ile ilgili yapılan çalışmaların birçoğunun, üzerinde çalışılan kelime gruplarının bilimsel olarak Saf Türkçe olarak tanımlandığı bilimsel araştırmalarda Saf Türkçe kavramı altında yapılan hataları bilim çalışanlarına daha yakından anlama fırsatı vermesi, Çağatay Türkçesi ve edebiyatı üzerine yapılan çalışmaların Türkoloji'nin en önemli danışma kaynaklarından birisi olması, Çağatay dili Türk dilinin oldukça önemli bir dönemini temsil etmektedir Çağatay Türkçesi ile yazılan eserler edebiyat tarihinin oldukça önemli bir bölümünü anlatır. Çağatay Türkçesi ile ilgili hem doğulu hem de batılı Türkolog'lar birçok çalışma yapmaktadırlar yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak sözlük çalışmaları olduğu görülmektedir. Çağatay Türkçesi ve edebiyatı çalışmalarını dönemler itibariyle temsil ettiği dönemi ve özelliklerine ışık tutması, ayrıca bu dili kullanan halkların kültürel birikim ve zenginliklerinin de bu bilim dalıyla sonraki kuşaklara aktarılması açısından Çağatay Türkçesi terimini metinlerde yerleştirmek ve onu sınıflandırmak, isimlendirmek açısından Çağatay Türkçesi sözlükçülük alanında oldukça önemli bir yere sahiptir. Çünkü tarihsel süreçte yapılan çalışmalarda meydana gelen hatalar yeni Türkoloji çalışanları tarafından tekrar düzenlenerek geçmişteki bilim çalışanlarının dikkatten kaçan eksiklikleri tespit etmek ve bilime katkı sağlaması açısından da oldukça önemli olmuştur.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Üniversite sınavına giren her öğrenci hedeflerine ve ilgi alanlarına yönelik eğitim alabilecekleri alanlara yönelirler. Bu alanlardan birisi de Türk Dili ve Edebiyatı'dır. Türk dili ve Edebiyatı sözel ağırlıklı öğrencilerin tercih ettikleri bölümlerden birisidir. Üniversitelerin Fen ve Edebiyat Fakülteleri içerisinde dört yıllık eğitim veren bir bölümdür.

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nin Fen ve Edebiyat Fakültesi'nde 1993 yılından itibaren eğitim veren Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nün temel amacı; "Türk Dili ve Edebiyatı içerisinde yer alan Ana Bilim dallarında gördükleri bilgileri mesleki hayatta kullanmalarını sağlayan, alanla ilgili bir

Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrencilerinin Çağatay Türkçesi Ve Edebiyatına Yönelik Bilgi
Düzeylerinin İncelenmesi:
Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma

sorunun çözümünde pratik çözümler sunan ve bu çözüm yollarını başarıyla yönetmeye sahip olan, sosyal yönleri iyi gelişmiş, çevresiyle iletişim becerileri ve sosyal yönlerinin gelişmesine bağlı olarak çevre bilici kazanmış, bireysel düşünceden ziyade toplumsal düşünce bilincinde bireyler yetiştirmektedir.” (<http://www.ohu.edu.tr/fenedebiyatfakultesi/turkdiliedebiyati/sayfa/genel-bilgi>). Bölümün hedef ise; “çağdaş ve modern Türkoloji eğitimini vererek bilimsel çalışmaların artırılmasına, ulusal ve uluslararası bilimsel projeler yapacak düzeyde araştırma ve incelemeye yönelmiş bireyler yetiştirmektedir”.

Çağatay Türkçesi dördüncü sınıfın ilk ve ikinci dönemlerinde seçmeli olarak verilmektedir. Öğrencilerin ilgileri doğrultusunda seçebilecekleri derslerden birisi olan Çağatay Türkçesini 2018-2019 eğitim öğretim yılında 146 öğrenci almıştır. Güz yarıyılında birinci öğretim olarak 26 öğrenci, ikinci öğretim olarak 33 öğrenci Çağatay Türkçesi’ni almışlardır ve not ortalamaları 76,20’dir. Bahar yarıyılında ise birinci öğretimden 45 öğrenci, ikinci öğretimden 42 öğrenci Çağatay Türkçesi dersini almışlardır ve not ortalamaları 82’dir.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli: Araştırma, tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalara uygun bir modeldir” (Karasar, 2011, s. 77).

Evren ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde eğitim gören ve Çağatay Türkçesi’ni seçmeli ders olarak alan öğrenciler oluşturmaktadır. Üniversitenin öğrenci işlerinden edinilen bilgilere göre Çağatay Türkçesini 146 öğrenci seçmeli ders olarak almışlardır. Araştırmada örnekleme yoluna gidilmemiştir. Evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmış, hastalık vb. durumlarla ulaşılamayan veya araştırmaya katılmak istemeyen öğrenciler dışında 137 öğrenci üzerinde araştırma gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin 92’si (%67,2) kız, 45’i (%32,8) erkek, 38’i (%27,7) 22 ve altı, 99’u (%72,3) 23 ve üzeri yaşlarda bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları: Araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen Çağatay Türkçesi Bilgi Düzeylerini belirlemeye yönelik özdeğerlendirme ölçeği ile toplanmıştır. Söz konusu ölçek 5’li likert tipinde 36 ifadeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri; 1 kesinlikle katılmıyorum ile 5

kesinlikle katlıyorum şeklinde düzenlenmiştir. Dağılım aralığının hesaplanması amacıyla, Dağılım aralığı=En büyük değer- En küçük değer/ Derece sayısı formülü kullanılmıştır. Bu aralık 4 puanlık genişliğe sahiptir. Bu genişlik beş eşit genişliğe bölünerek 1.00- 1.79 arası “çok düşük”, 1.80- 2.59 arası “düşük”, 2.60- 3.39 “arası orta”, 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20-5.00 arası çok yüksek olarak sınır değerleri belirlenmiş ve bulgular yorumlanmıştır (Sümbüloğlu, 1993, s. 9).

Ölçeğe ilişkin güvenilirlik analizi yapılmış ve ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha=0.996$ olarak belirlenmiştir. Bu değer ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir. Alpha katsayısının .60 ve daha yüksek olması ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2006).

Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koyma için açıklayıcı (açımlayıcı) faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($KMO=0.963>0.60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi uygulamasında varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %845,523 olan üç faktör altında toplanmıştır. Oluşan faktörler araştırmacı tarafından Çağatay Türkçesi'ne Yönelik Genel Bilgi, Çağatay Türkçesi Dilbilgisine Yönelik Bilgi ve Çağatay Edebiyatına Yönelik Bilgi olarak isimlendirilmiştir. Çağatay Türkçesi'ne Yönelik Genel Bilgi boyutunda 7 ifade, Çağatay Türkçesi Dilbilgisine Yönelik Bilgi boyutunda 13 ifade ve Çağatay Edebiyatına Yönelik Bilgi boyutunda 16 ifade yer almaktadır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çağatay Türkçesi Bilgi Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Özdeğerlendirme Ölçeğinin Faktör Yapısı

Maddeler	Faktör Yüğü
Çağatay Türkçesi'ne Yönelik Genel Bilgi (Varyans=19,456; Alpha=0,955)	
Çağatay Türkçesinin tanımını yapabilirim.	,953
Çağatayların Siyasi ve etnik yapısı hakkında bilgi verebilirim.	,953
Çağatay Türkçesi ile Eski Türk Dilinin devrelerini daha kolay anlarım.	,952

Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrencilerinin Çağatay Türkçesi Ve Edebiyatına Yönelik Bilgi
Düzeylerinin İncelenmesi:
Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma

Çağatay Türkçesi içerisindeki Eski Türkçe dil özelliklerini açıklarım.	,950
Çağatay Türkçesiyle yazılmış metinleri okuyarak genel Türkçe içerisinde Çağatay Türkçesinin yerini bilirim.	,948
Çağatay Türkçesinin kaynaklık ettiği çağdaş lehçelerin tarihi kökenini tespit eder ve örneklendiririm.	,946
Çağatay Türkçesi ve edebiyatı hakkında gerekli bibliyografyaya sahibim.	,955
Çağatay Türkçesi Dilbilgisine Yönelik Bilgi (Varyans=15,369; Alpha=0,960)	
Ses bilgisi hakkında yeterli bilgiye sahibim.	,945
Yapım ekleri hakkında yeterli bilgiye sahibim.	,944
Metin çözümlemelerini yapabilirim.	,943
Çağatay Türkçesinin gramer özelliklerini açıklayabilirim.	,942
Çağatay Türkçesi sözlüklerine hakimim.	,941
Ünsüzler hakkında bilgi sahibi olduğuna inanıyorum.	,938
Zamirler hakkında bilgi sahibiyim.	,937
Zarflar hakkında bilgi sahibiyim.	,936
Edatlar hakkında bilgi sahibiyim.	,935
Şekil bilgisi hakkında yeterli bilgiye sahibim.	,934
Çağataycanın cümle yapısı hakkında yeterli bilgiye sahibim.	,932
Çağatay Türkçesi metinlerindeki dil özellikleri, çözümler ve tespit ettiğim özellikleri Standart Türkiye Türkçesiyle mukayese ederim.	,932
Çağatay Türkçesi metinlerini fonetik ve morfolojik yönden inceleyebilirim.	,931
Çağatay Edebiyatına Yönelik Bilgi (Varyans=10,698; Alpha=0,961)	
Çağatay edebi dilinin ve edebiyatının teşekkülü hakkında açıklama yapabilirim.	,926
Çağatay edebi dilinin ve edebiyatının devrelerini bilirim.	,925
Başlangıç dönemi Çağatay Türkçesi şahsiyetleri, eserleri ve metinlerini bilirim.	,925

Çağataycanın Klasik Öncesi Devrini bilirim.	,924
Çağatayca Klasik Öncesi Devri temsilcilerini bilirim.	,920
Klasik dönem yazarları hakkında konuşabilirim.	,933
Çağataycada klasik dönem yazarlarını isim olarak bilirim.	,946
Çağataycada Klasik Dönem Yazarlarına Ait Eserleri Anlatabilirim	,942
Klasik dönem yazarlarının eserleri hakkında konuşabilirim.	,936
Ali Şir Nevaî hakkında bilgi sahibi olduğuma inanıyorum.	,937
Şeybanî Han hakkında bilgi sahibi olduğuma inanıyorum.	,941
Sekkâki hakkında bilgi sahibi olduğuma inanıyorum.	,920
Atayî hakkında bilgi sahibi olduğuma inanıyorum.	,920
Babür hakkında bilgi sahibi olduğuma inanıyorum.	,910
Ebu'l Gazi Bahadır Han Hakkında bilgi sahibi olduğuma inanıyorum.	,936
Çağatay Edebiyatı hakkında yeterli bilgiye sahibim.	,941

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin Çağatay Türkçesi bilgi düzeylerine yönelik bilgiler yer almaktadır. Tablo 2'de öğrencilerin Çağatay Türkçesi Bilgi düzeylerine ait veriler yer almaktadır.

Tablo 2. Çağatay Türkçesi Bilgi Düzeyi

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Tamamen Katlıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Çağatay Türkçesinin Tanımını Yapabilirim	25	18,2	13	9,5	8	5,8	63	46,0	28	20,4	3,409	1,396
Çağatayların Siyasi ve Etnik Yapısı Hakkında Bilgi Verebilirim	22	16,1	16	11,7	21	15,3	44	32,1	34	24,8	3,380	1,394

Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrencilerinin Çağatay Türkçesi Ve Edebiyatına Yönelik Bilgi
Düzeylerinin İncelenmesi:
Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma

Çağatay Türkçesi İçerisindeki Eski Türkçe Dil Özelliklerini Açıklarım	23	16,8	15	10,9	18	13,1	48	35,0	33	24,1	3,387	1,400
Çağatay Türkçesiyle Yazılmış Metinleri Okuyarak Genel Türkçe İçerisinde Çağatay Türkçesinin Yerini Bilirim	25	18,2	12	8,8	21	15,3	47	34,3	32	23,4	3,358	1,408
Çağatay Türkçesi Metinlerindeki Dil Özellikleri, Çözümler ve Tespit Ettiğim Özellikleri Standart Türkiye Türkçesiyle Mukayese Ederim	25	18,2	15	10,9	22	16,1	40	29,2	35	25,5	3,328	1,435
Çağatay Türkçesinin Kaynaklık Ettiği Çağdaş Lehçelerin Tarihi Kökenini Tespit Eder ve Örneklendiririm	23	16,8	17	12,4	25	18,2	39	28,5	33	24,1	3,307	1,402
Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı Hakkında Gerekli Bibliyografyaya Sahibim	28	20,4	13	9,5	19	13,9	43	31,4	34	24,8	3,307	1,463
Toplam ortalama											3,353	

Tablo 2'deki verilere bakıldığında, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin Çağatay Türkçesi bilgi düzeylerine yönelik ifadelerle 5 üzerinden yapılan değerlendirmeye göre katılma düzeylerinin 3,307 ile 3,408 değiştiği, tüm boyutlara ait ortalamanın 3,353 olduğu görülmektedir. Öğrenciler en düşük 3,307 ortalama ile “Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı Hakkında Gerekli Bibliyografyaya Sahibim” ve “Çağatay Türkçesinin Kaynaklık Ettiği Çağdaş Lehçelerin Tarihi Kökenini Tespit Eder Ve Örneklendiririm” ifadesine, en yüksek ortalamanın ise 3,408 ortalama ile “Çağatay Türkçesinin Tanımını Yapabilirim” ifadesine katılmışlardır. Bu veriler öğrencilerin Çağatay Türkçesi'ne yönelik bilgi düzeylerinin iyi-yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 3'de Türk Dili ve Edebiyatı öğrencilerinin Çağatay Türkçesi Dilbilgisi düzeylerine yönelik veriler yer almaktadır.

Tablo 3. Çağatay Türkçesi Dilbilgisi Düzeyi

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Ses Bilgisi Hakkında	23	16,8	14	10,2	21	15,3	45	32,8	34	24,8	3,387	1,400
Yeterli Bilgiye Sahibim												
Yapım Ekleri Hakkında	24	17,5	12	8,8	18	13,1	47	34,3	36	26,3	3,431	1,418
Yeterli Bilgiye Sahibim												
Metin Çözümlemelerini	25	18,2	12	8,8	19	13,9	42	30,7	39	28,5	3,423	1,449
Yapabilirim												
Çağatay Türkçesinin	26	19,0	11	8,0	24	17,5	48	35,0	28	20,4	3,299	1,390
Gramer Özelliklerini												
Açıklayabilirim												
Çağatay Türkçesi	24	17,5	17	12,4	24	17,5	42	30,7	30	21,9	3,270	1,396
Sözlüklerine Hâkimim												
Ünsüzler Hakkında Bilgi	26	19,0	13	9,5	20	14,6	49	35,8	29	21,2	3,307	1,407
Sahibi Olduğuna												
İnanıyorum												
Zamirler Hakkında Bilgi	21	15,3	18	13,1	21	15,3	49	35,8	28	20,4	3,328	1,351
Sahibiyim												
Zarflar Hakkında Bilgi	21	15,3	17	12,4	20	14,6	46	33,6	33	24,1	3,387	1,379
Sahibiyim												
Edatlar Hakkında Bilgi	23	16,8	16	11,7	20	14,6	47	34,3	31	22,6	3,343	1,390
Sahibiyim												
Şekil Bilgisi Hakkında	23	16,8	15	10,9	23	16,8	49	35,8	27	19,7	3,307	1,359
Yeterli Bilgiye Sahibim												
Çağatayca'nın Cümle	24	17,5	12	8,8	25	18,2	44	32,1	32	23,4	3,350	1,391
Yapısı Hakkında Yeterli												
Bilgiye Sahibim												
Çağatay Türkçesi	25	18,2	15	10,9	22	16,1	40	29,2	35	25,5	3,328	1,435
Metinlerindeki Dil												
Özellikleri, Çözümler ve												
Tespit Ettiğim Özellikleri												
Standart Türkiye												
Türkçesiyle Mukayese												
Ederim												
Çağatay Türkçesi	24	17,5	14	10,2	25	18,2	42	30,7	32	23,4	3,321	1,398
Metinlerini Fonetik ve												
Morfolojik Yönden												
İnceleyebilirim												
Toplam ortalama											3,344	

Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrencilerinin Çağatay Türkçesi Ve Edebiyatına Yönelik Bilgi
Düzeylerinin İncelenmesi:
Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma

Tablo 3'deki verilere bakıldığında, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin Çağatay Türkçesi dilbilgisi bilgi düzeylerine yönelik ifadelerle 5 üzerinden yapılan değerlendirmeye göre katılma düzeylerinin 3,270 ile 3,431 değiştiği, tüm boyutlara ait ortalamanın 3,353 olduğu görülmektedir. Öğrenciler en düşük 3,344 ortalama ile “Çağatay Türkçesi Sözlüklerine Hâkimim” ifadesine, en yüksek ortalamanın ise 3,431 ortalama ile “Yapım Ekleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahibim” ifadesine katılmışlardır. Bu veriler öğrencilerin Çağatay Türkçesi'ne yönelik bilgi düzeylerinin iyi-yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 4'de Türk Dili ve Edebiyatı öğrencilerinin Çağatay Edebiyatı Bilgi düzeylerine yönelik veriler yer almaktadır.

Tablo 4. Çağatay Edebiyatı bilgi düzeyi

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Çağatay Edebi Dilinin ve Edebiyatının Teşekkülü Hakkında Açıklama Yapabilirim	27	19,7	13	9,5	19	13,9	48	35,0	30	21,9	3,299	1,427
Çağatay Edebi Dilinin ve Edebiyatının Devrelerini Bilirim	23	16,8	14	10,2	17	12,4	52	38,0	31	22,6	3,394	1,385
Başlangıç Dönemi Çağatay Türkçesi Şahsiyetleri, Eserleri ve Metinlerini Bilirim	27	19,7	10	7,3	15	10,9	49	35,8	36	26,3	3,416	1,453
Çağatayca'nın Klasik Öncesi Devrini Bilirim	26	19,0	12	8,8	18	13,1	49	35,8	32	23,4	3,358	1,423
Çağatayca Klasik Öncesi Devri Temsilcilerini Bilirim	25	18,2	10	7,3	15	10,9	52	38,0	35	25,5	3,453	1,419
Klasik Dönem Yazarları Hakkında Konuşabilirim	24	17,5	13	9,5	14	10,2	52	38,0	34	24,8	3,431	1,413
Çağatayca'da Klasik Dönem Yazarlarını İsim Olarak Bilirim	23	16,8	13	9,5	16	11,7	44	32,1	41	29,9	3,489	1,436

Çağatayca'da Klasik Dönem Yazarlarına Ait Eserleri Anlatılabilirim	26	19,0	10	7,3	15	10,9	49	35,8	37	27,0	3,445	1,445
Klasik Dönem Yazarlarının Eserleri Hakkında Konuşabilirim	24	17,5	11	8,0	19	13,9	52	38,0	31	22,6	3,401	1,385
Ali Şirnevaî Hakkında Bilgi Sahibi Olduğuma İnanıyorum	28	20,4	10	7,3	9	6,6	47	34,3	43	31,4	3,489	1,506
Şeybanî Han Hakkında Bilgi Sahibi Olduğuma İnanıyorum	24	17,5	13	9,5	9	6,6	52	38,0	39	28,5	3,504	1,441
Sekkâki Hakkında Bilgi Sahibi Olduğuma İnanıyorum	26	19,0	9	6,6	10	7,3	54	39,4	38	27,7	3,504	1,446
Atayî Hakkında Bilgi Sahibi Olduğuma İnanıyorum	25	18,2	10	7,3	10	7,3	56	40,9	36	26,3	3,496	1,425
Babür Hakkında Bilgi Sahibi Olduğuma İnanıyorum	25	18,2	10	7,3	9	6,6	56	40,9	37	27,0	3,511	1,430
Ebul Gazi Bahadır Han Hakkında Bilgi Sahibi Olduğuma İnanıyorum	27	19,7	10	7,3	10	7,3	53	38,7	37	27,0	3,460	1,460
Çağatay Edebiyatı Hakkında Yeterli Bilgiye Sahibim	27	19,7	10	7,3	17	12,4	52	38,0	31	22,6	3,365	1,424
Toplam ortalama											3,438	

Tablo 4'deki verilere bakıldığında, Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin Çağatay Edebiyatı bilgi düzeylerine yönelik ifadelerle 5 üzerinden yapılan değerlendirmeye göre katılma düzeylerinin 3,299 ile 3,431 değiştiği, tüm boyutlara ait ortalamanın 3,353 olduğu görülmektedir. Öğrenciler en düşük 3,511 ortalama ile “Çağatay Edebi Dilinin Ve Edebiyatının Teşekkürü Hakkında Açıklama Yapabilirim” ifadesine, en yüksek ortalamanın ise 3,438 ortalama ile “Babür Hakkında Bilgi Sahibi Olduğuma İnanıyorum” ifadesine katılmışlardır. Bu veriler öğrencilerin Çağatay Türkçesi'ne yönelik bilgi düzeylerinin iyi-yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

Araştırmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı bilgi düzeyleri de incelenmiştir. Tablo 5'te öğrencilerin cinsiyetlerine göre Çağatay Türkçesi Bilgi Düzeylerine yönelik veriler yer almaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı Bilgi Düzeyi Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	t	sd	p
	KIZ	92	3,461	1,284	0,663	135	0,508

Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrencilerinin Çağatay Türkçesi Ve Edebiyatına Yönelik Bilgi
Düzeylerinin İncelenmesi:
Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma

Çağatay Türkçesine Yönelik Genel Bilgi	Erkek	45	3,298	1,484			
Çağatay Edebiyatına Yönelik Bilgi	Kız	92	3,463	1,282	-0,610	135	0,565
	Erkek	45	3,313	1,495			
Çağatay Türkçesi Dilbilgisine Yönelik Bilgi	Kız	92	3,416	1,260	-0,597	135	0,552
	Erkek	45	3,272	1,462			

Bağımsız Gruplar T-Testi

Tablo 5’teki veriler incelendiğinde; öğrencilerin Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı bilgi düzeylerini belirleyen “Öğrencilerin Çağatay Türkçesine yönelik genel bilgi”, “Çağatay edebiyatına yönelik bilgi”, “Çağatay Türkçesi dilbilgisine yönelik bilgi” boyutlarına yönelik aldıkları puanlarının cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$).

Öğrencilerin yaşlarına göre göre Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı Bilgi Düzeylerine yönelik veriler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı Bilgi Düzeyi Farklılaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	t	sd	p
Çağatay Türkçesine Yönelik Genel Bilgi	22 ve Altı	38	3,240	1,294	-0,901	135	0,369
	23 ve Üzeri	99	3,472	1,371			
Çağatay Edebiyatına Yönelik Bilgi	22 ve Altı	38	3,266	1,271	-0,796	135	0,428
	23 ve Üzeri	99	3,471	1,383			
Çağatay Türkçesi Dilbilgisine Yönelik Bilgi	22 ve Altı	38	3,177	1,258	-1,052	135	0,295
	23 ve Üzeri	99	3,443	1,350			

Bağımsız Gruplar T-Testi

Tablo 6’daki veriler incelendiğinde; öğrencilerin Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı bilgi düzeylerini belirleyen “Öğrencilerin Çağatay Türkçesine yönelik

genel bilgi”, “Çağatay edebiyatına yönelik bilgi”, “Çağatay Türkçesi dilbilgisine yönelik bilgi” boyutlarına yönelik aldıkları puanlarının yaşlarına göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$).

SONUÇ

Bu araştırma; Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı dersi almış son sınıf öğrencilerinin Çağatay Türkçesi ve Edebiyatına ilişkin bilgi düzeyleri incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çağatay Türkçesi ve edebiyatı bilgi düzeyi; Türk dilinin geçmişten günümüze ses, yapı söz dizimi anlam, kelime gurupları açısından geçirmiş olduğu dönemsel analizi Türk dili tarihi açısından ele alan, hangi dönemde hangi tarihsel lehçenin hangi devreyi ifade etmesi konusundaki farklı yorum ve sınıflandırmaları bilim okuyucularına aktarılması açısından oldukça önemlidir.

Çağatay Türkçesine yönelik öğrencilerin bilgi düzeyleri akademik açıdan aldıkları notlarından görülebilmektedir. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi öğrenci işlerinden öğrencilerin notlarına dair edinilen bilgilere bakıldığında, iyi-yeterli derecede Çağatay Türkçesi bilgilerinin olduğu görülmektedir. Yapılan anket çalışması sonrasında da öğrencilerin öz değerlendirmelerine bakıldığında derse ilişkin bilgi düzeylerinin, akademik değerlendirme notlarıyla paralel iyi-yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonuç memnun edicidir. Çünkü İslami Orta Asya Türk Edebiyatının 3.evresi olarak tanımlanan ve yıllar boyunca resmi yazı dili olarak kullanılan dilin bilinmesi, gerek arşiv çalışmalarında gerekse çok uluslu olarak yapılan çalışmaların yapılabilmesi açısından önem arz etmektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine ve yaş gruplarına göre Çağatay Türkçesi ve Edebiyatına ilişkin bilgi düzeylerinde farklılaşma olmadığı belirlenmiştir. Buradan kız ve erkek, farklı yaşlardaki öğrencilerin Çağatay Türkçesi ve Edebiyatına ilişkin bilgilerinin benzer düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifade ile öğrencilerin cinsiyetleri ve yaşları, Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı bilgi düzeylerinden bağımsızdır.

Türk dili ve edebiyatı bilim sahası çalışanları Çağatay dili ile ilgili çalışmaları Metin /dil bilgisi/ dizin ve benzeri farkı açılardan incelemişlerdir. Böylece ortaya çıkan eserler oluşan edebi yönüyle değerlendirilmeye çalışılarak siyasi tarih ve edebi tarih açısından önemleri belirtilmiştir. Bu çalışmada ise yapılan araştırmalardan farklı olarak Çağatay Türkçesi dersi almış öğrencilerin bu derse ilişkin bilgi düzeyleri akademik notları dışında kendi öz

Türk Dili Ve Edebiyatı Öğrencilerinin Çağatay Türkçesi Ve Edebiyatına Yönelik Bilgi
Düzeylerinin İncelenmesi:
Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma

değerlendirmeleriyle incelenmiştir. Konu ile ilgili yapılan ilk araştırma olması nedeniyle araştırma sonuçları sadece Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde 2018-2019 eğitim öğretim yılında Çağatay Türkçesi almış araştırmaya katılan 137 öğrencinin görüşleri ile sınırlıdır.

Araştırmada öğrencilerin Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik ölçek geliştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda da ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ortaya çıkmıştır. Çağatay Türkçesi alan, diğer üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı öğrencileri üzerinde yapılacak araştırmalarda, bu ölçek kullanılarak elde edilen araştırma sonuçları, bu araştırmanın sonuçları ile karşılaştırılabilir. Böylelikle Türk Dili ve Edebiyatı eğitimi alan öğrencilerin Çağatay Türkçesi bilgi düzeylerine yönelik daha genel verilere ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

- Argunşah, M. (2013). *Çağatay Türkçesi*. Kesit Yayınları, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Eckmann, J. (1998). *Çağatayca el kitabı* (Günay Karaağaç, Çev.). İÜEF Yayınları, İstanbul.
- Ercilasun, A.B. (2010). *Türk Dili tarihi* (8. bs). Akçağ Yayınları, Ankara.
<http://www.ohu.edu.tr/fenedebiyatfakultesi/turkdiliedebiyati/sayfa/genel-bilgi>
(Erişim tarihi: 15.06.2019).
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi* (23. bs). Nobel Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Z. (2007). *Türk dili üzerine araştırmalar III (Ali Şîr Nevâyî ve Çağatay Yazı Dili)*. TDK Yayınları, Ankara.

- Nakiboğlu, A. (2017). İktisat tarihi dersine ilişkin bilgiler ve tutum arasındaki ilişkilerin incelenmesi: Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde bir uygulama. *Asos Journal*, (44), 642-654
- Poyraz, Y. (2010). Uzaktaki yazmalarımız: İngiltere Ulusal Kütüphanesi'ne kayıtlı ilk Doğu Türkçesi (Çağatayca) yazmaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (16), 402-412.
- Rahimi, F. (2014). Çağatay Türkçesi ve edebiyatı üzerine bir bibliyografya denemesi. *Turkish Studies*, 9 (3), 1157-1218
- Rahimi, F. (2018). Çağatay Türkçesi sözlükleri bibliyografyası. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, (7), 69-104.
- Soydan, S. (2017). Klasik ve klasik öncesi Dönem Çağatay Türkçesi eserlerinde şahıs ve işaret zamirlerinin tamlama kuruluşunda ve edatlarla kullanılışı. *Turkish Studies*, 12 (34), 339-358
- Sümbüloğlu, K. (1993). *Sağlık bilimlerinde araştırma teknikleri ve istatistik*. Matis Yayınları, Ankara.
- Uçar, M. (2013). Argunşah, Mustafa (2013), *Çağatay Türkçesi*, Kesit Yayınları, İstanbul, 381 s. 246-249.
- Yıldırım, T. (2017). Çağatay Türkçesi: Hüseyin Baykara ve Ali Şir Nevâyî. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 1(1), 2017, 26-32